

Телегіна Н. І.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Кухарик О. І.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

СТРУКТУРОУТВОРЮВАЛЬНА РОЛЬ ЛЕЙТМОТИВУ В ОПОВІДАННЯХ ДЖОНА ЧІВЕРА

У сучасному літературознавстві зростає увага до лейтмотивів, оскільки їх виявлення й декодування сприяють більш глибокому розумінню твору та усвідомленню авторської інтенції. Для проникнення в зміст компактних, але глибоких оповідань Джона Чівера сприйняття й розуміння лейтмотивів має велике значення. Характерна для творів Дж. Чівера тема превалювання в сучасному суспільстві матеріальних цінностей над духовними в психологічно витонченому оповіданні «Пригода на Саттон-плейс» розкривається великою мірою завдяки лейтмотиву, який забезпечує акцент на надмірному захопленні оточення трирічної дівчинки матеріальними цінностями та вживанням алкоголю. Джон Чівер створює лейтмотив способу життя оточення дівчинки за допомогою часто повторюваних відповідних лексичних одиниць. Цей лейтмотив пронизує структуру оповідання й образи героїв, забезпечуючи розуміння причин наявного між дитиною та її оточенням відчуження, яке призвело до її зникнення. Отже, лейтмотив сприяє декодуванню прихованого в підтексті авторського послугу.

В оповіданні «Чоловік із передмістя» лейтмотивом стає пристрасть, сильне природне почуття, яке різко контрастує зі звичним психологічним станом героя та фальшивістю, сталістю та дріб'язковістю його оточення. Про те, що лейтмотивом ситуації, яка склалася в житті героя після авіакатастрофи, є пристрасть, свідчить велика кількість і часта повторюваність лексичних одиниць на позначення цього почуття. Стилістичні засоби (епітети, метафори, алюзії) виявляють підсвідомі бажання чоловіка й забезпечують яскравість звучання лейтмотиву. Подальші події, розгортання сюжету скеровуються саме цим почуттям героя. Функціонування цього лейтмотиву сприяє розкриттю характеру героя та специфіки його оточення.

Лейтмотив ностальгії є стрижнем, навколо якого вибудовується сюжет оповідання «Жінка без батьківщини». 38 лексичних одиниць, пов'язаних зі Сполученими Штатами, на II сторінках тексту, часте вживання слів homesick, homeless, lonely й похідних свідчать про наявність саме цього лейтмотиву в оповіданні. Іронічному обігруванню цього лейтмотиву великою мірою сприяє повторюваність художньої деталі – сендвіч з беконом, салатом і томатами, про який мріє героїня та який асоціюється з американською кухнею, культурою й минулим життям героїні. За допомогою лейтмотиву розкривається душевний стан героїні, її внутрішній конфлікт між бажанням і страхом повернутися.

Лейтмотиви забезпечують цілісність і внутрішню єдність оповідань Джона Чівера. Апелюючи безпосередньо до емоцій читача, вони викликають необхідні автору реакції.

Ключові слова: лейтмотив, структура, сюжет, виявляти, повторюваність, психологічний стан, характер.

Постановка проблеми. Новели Джона Чівера, одного з найбільш відомих американських письменників ХХ ст., лауреата Пулітцерівської премії, не втрачають актуальності в наші дні, оскільки поряд із типово американськими проблемами другої половини ХХ ст. автору вдалося порушити й загальнолюдські проблеми в рамках малих прозових форм. Цим пояснюється інтерес дослідників до його новелістики.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що творчість Дж. Чівера досліджувалася

як вітчизняними, так і зарубіжними літературознавцями (І. Могілей, Е. Даниленко, І. Олійник, С. Дж. Козіковські, Л. Дж. Десснер, К. М. Уїлхайт, Л. Андерсон). Увага приділялася тематиці, проблематиці, символіці, жанровим і композиційним особливостям та образній системі творів Дж. Чівера. Австралійський літературознавець Ларс Андерсон порівнює оповідання Патріка Уайта та Джона Чівера, акцентуючи спільні й відмінні риси в зображенні типового американського передмістя, усталеного способу життя та харак-

терних рис поведінки його жителів [4]. І. Могілей досліджує прозу Джона Чівера в контексті філософсько-естетичної проблематики сучасної американської літератури [1]. Л. Десснер аналізує жанрові особливості оповідання Чівера «Чоловік із передмістя» [7]. Л. Ротскофф розглядає морально-етичні проблеми повоєнної Америки, поставлені у творчості Джона Чівера [8]. І. Олійник зосереджує свою увагу на дослідженні топосу в новелістиці письменника [2]. Питання наявності й ролі лейтмотиву в оповіданнях Джона Чівера ще не розглядалося.

Постановка завдання. Метою дослідження є аналіз оповідань Джона Чівера під кутом зору функціонування в них лейтмотиву як літературного засобу та ролі лейтмотивів у структурі й змістовому наповненні оповідань.

Актуальність дослідження полягає в тому, що аналіз оповідань Джона Чівера в обраному ракурсі відсутній.

Відповідно до мети, поставлені такі завдання:

- дослідити структуру оповідань і визначити основні лейтмотиви в них;
- продемонструвати специфіку використання лейтмотивів Дж. Чівером;
- визначити роль лейтмотивів в обраних оповіданнях.

Виклад основного матеріалу. У науковій статті «Polyphony of Toni Morrison's «A Mercy»: The Fugal Form» Я. Бистров та Н. Телегіна справедливо зазначили, що в сучасному літературознавстві зростає кількість і популярність дискусій щодо взаємовпливу літератури й музики, а також інтерес до розробки відповідних технік, необхідних для вивчення літературних текстів, у яких наявні прийоми, характерні для музичних творів [5, с. 284]. Лейтмотив – це базовий термін у музикознавстві, який слугує на позначення музичної теми, пов'язаної з певним образом, ідеєю, явищем, яка неодноразово повторюється в опері, балеті, симфонії, характеризуючи певну дійову особу, явище, стан тощо. Проте згодом цей термін почав широко вживатися й у літературознавстві. Лейтмотив – це конкретний образ, головна тема чи ідея, визначальна інтонація, що пронизує твір або творчість митця, часто згадувана художня деталь, ключова для розкриття задуму митця. В. Халізов зазначає, що лейтмотив – це компонент літературного твору, який володіє підвищеною значущістю [3, с. 172]. Різномасштабні форми лейтмотиву можуть виражати провідну думку, переважний настрій, головну тему. Це можуть бути лексичні й синтаксичні одиниці, що повто-

рюються, тропи. Найбільш поширений різновид лейтмотиву – конкретний, наполегливо повторюваний образ, виразна деталь чи так зване ключове слово. У процесі повторення лейтмотив набуває різноманітних смислових відтінків та асоціацій, які сприяють поглибленому трактуванню певного явища. Пильна увага до лейтмотивів, що закладені автором у текст, дає змогу повніше та глибше зрозуміти літературний твір.

Джон Чівер досить часто вдається до використання лейтмотиву у творчості. Аналіз світосприйняття, поведінки та способу життя американського середнього класу завжди був у сфері інтересів автора. На основі способу життя цього суспільного прошарку письменник і розкриває наявні проблеми, пов'язані зі зміною людського уявлення про цінності. Дж. Чівер показує, що в другій половині ХХ ст. матеріальні, а не духовні цінності все частіше висувуються на перший план. Саме ця тенденція та її негативний вплив на людину й висвітлюються в одному з найбільш відомих і психологічно витончених оповідань Дж. Чівера «Пригода на Саттон-плейс». У центр твору автор ставить одну подію – зникнення трирічної дівчинки, якому, на перший погляд, немає пояснень. Причина цього зникнення прихована в підтексті – це відсутність у дитини реального емоційного і психологічного контакту з батьками, нянею, з усіма оточуючими. Причини наявного між Деборою та її оточенням відчуження, яке й призвело до її зникнення, розкриваються в оповіданні великою мірою завдяки лейтмотиву. Цим лейтмотивом є надмірне захоплення матеріальними цінностями й уживанням алкоголю. Ці риси показані як такі, що характеризують спосіб життя людей, в оточенні яких зростає дівчинка. Джон Чівер створює лейтмотив за допомогою часто повторюваних лексичних одиниць на позначення матеріальних речей і лексичних одиниць на позначення алкоголю та пов'язаних із ним предметів. Перша група становить 25 одиниць на 26 сторінках: clothing, jewelry, mink coat, mink scarf, clothes, furs, expensive, rich, eight thousand dollars, jewel box, money, rich, necklaces, clips тощо. Друга група становить 28 одиниць на 26 сторінках: to drink, hangover, cocktails, drinking, Martinis, liquor, drunk, whiskey, drunken, Old-Fashioneds, glasses, goblets тощо. Забезпечуючи дівчинку всіма необхідними матеріальними речами, батьки Дебори не приділяли достатньої уваги спілкуванню. Дебора часто гралася не іграшками, а модними журналами із зображеннями дорогих речей, і така поведінка дівчинки батьків забавляла: «She pretended

to pick clothing and jewelry from the advertisements in the paper and to dress herself with these things» [6, с. 59]. Слова Рене, акторки, яка певний час була частою гостею в домі Теннісонів, що Дебора рідко бачить батьків і тому позбавлена почуття впевненості у своїй безпеці, мати сприймає скептично. На її думку, рахунок у банку на ім'я дочки й дає їй відчуття безпеки: «She has eight thousand dollars in the bank in her own name» [6, с. 65]. Теплої в стосунках між Деборою та її нянею, удовою місіс Харлі, також не спостерігається. Жінка залишилася без матеріальної підтримки після смерті чоловіка, тому єдиною метою її перебування в домі Теннісонів було заробити гроші. Удова не любила дітей і навіть не намагалася побудувати дружні стосунки з дівчинкою, навпаки, вона часто вступала з нею в конфлікти, незважаючи на вік Дебори: «They quarreled a good deal when they were alone, and they quarreled like adults, with a cunning knowledge of each other's frailties» [6, с. 60].

У якийсь момент здається, що між Деборою та Рене з'являється певний психологічний та емоційний зв'язок. Жінка завжди хотіла мати своїх дітей, саме тому дівчинка стала для неї уособленням власних нездійснених бажань: «Renee had always wanted children of her own, and now all her regrets seemed centered in Deborah's bright face» [6, с. 64]. Проте Рене не стала винятком, адже, як і батьки дівчинки, купувала їй дорогий одяг і робила подарунки, намагаючись виявити свою турботу в єдиний відомий їй спосіб: «She began to feel possessive toward the child. She sent her expensive clothes and toys» [6, с. 64]. Певний час дитині здається, що саме вона – центр уваги Рене, але коли виявляється, що це не так, коли Рене не звертає уваги на наповнені сльозами очі Дебори й замість того, щоб запитати дівчинку, що її турбує, умикає радіо, а сама йде готуватися до чергової важливої зустрічі, Дебора розуміє, що вона стала байдужа Рене, і відправляється на пошуки вигаданої подруги – Марти. Гостра потреба в комусь, хто готовий був би віддавати їй свій час і своє тепло, тільки один раз в оповіданні отримує пряму характеристику автора – «neglected child» [6, с. 63], але протягом цілого оповідання ця потреба прихована в підтексті й розкривається через опис способу життя оточення, який характеризується егоїстичною зосередженістю дорослих на матеріальних цінностях і задоволеннях, одним із яких є алкоголь. Через часті вечірки з друзями та їхні наслідки дівчинка не мала можливості достатньо спілкуватися з батьками й була надто обізнаною в усьому, що стосується алкогольних

напоїв, похмілля, вечірок: «She was a city child and she knew about cocktails and hangovers. Both her parents worked and she most often saw them in the early evening, when she was brought in to say good night» [6, с. 59]. Щоб зайти до батьків у кімнату, Деборі доводилося чекати на їхній дозвіл, адже їм зазвичай доводилося довго оговтуватися після бурхливої вечірки алкогольними напоями: «Be kind to poor Mummy», Robert said. «Mummy has a terrible hangover» [6, с. 58]. Алкоголь є лейтмотивом способу життя не лише батьків Дебори, а й інших людей, які її оточують. Про це свідчать склянки для віскі у квартирі Рене, куди дівчинку приводить няня, а також опис автором залежності Рене від алкоголю: «She had begun to notice that she always felt tired unless she was drinking. It was just that she didn't have the strength. When she was not drinking she was depressed...» [6, с. 64]. Запах алкоголю було чути від ліфтера, який допоміг дівчинці спуститися вниз, не поцікавившись, чому трирічна дитина йде з будинку без нагляду дорослих.

Про наявність відчуження між Деборою та її оточенням говорить її манера поведінки, небажання ділитися своїми думками, певні риси характеру, які сформувалися внаслідок впливу низки факторів, передусім впливу близьких: «Deborah was taciturn about the way in which she spent her days. She would tell no one where she had been or what she had done» [6, с. 61]. Про глибоку прірву в стосунках між дівчинкою та її батьками свідчить також остання сцена оповідання. Після того, як Дебора знайшлася, батько намагається вивідати в неї, де вона була протягом усього часу та про невідому подругу Дебори – Марту, ім'я якої вона згадує, проте чоловік розуміє, що всі його спроби щось дізнатися марні: «He knew that she would never tell him and that as long as he lived he would never know» [6, с. 83]. Так за допомогою лейтмотиву автор розкриває причину відчуження Дебори та її подальшого зникнення.

В оповіданні «Чоловік із передмістя» Д. Чівер розповідає про ситуацію, яка склалася в житті Френсіса Віда – жителя передмістя Нью-Йорка – Шейді-Хілл, батька чотирьох дітей, після авіакатастрофи, яка стала для типового представника американського середнього класу відправною точкою змін у його свідомості та сприйнятті навколишнього світу. Шейді-Хілл – типове американське передмістя, життя мешканців якого характеризується спокоєм, умиротворенням і сталістю. Проте дуже швидко автор дає читачеві відчуття фальшивості цієї атмосфери. Поведінка мешканців міста здається штучною. Ніби в емоційній

ізоляції від навколишнього світу, ці люди живуть за певними встановленими правилами, порушення яких вважається неприродним і непристойним: «The people in the Farquarsons' living room seemed united in their tacit claim that there had been no past, no war – that there was no danger or trouble in the world» [6, с. 151]. Саме через це людям, яким Френсіс розповідав про авіакатастрофу, важко було зрозуміти реальність цієї події, адже в Шейді-Хіллі ніколи не траплялося надзвичайних подій, навіть розлучення тут уважалося неприйнятним. Єдиною людиною, яка не вписувалася в ідеальну картинку містечка, став Клейтон Томас, у якого не було батька: «This may have been conspicuous in Shady Hill because the Thomases were the only family that lacked a piece; all the other marriages were intact and productive» [6, с. 164]. Після повернення додому Френсіс сподівався знайти розуміння, підтримку та любов у колі родини, тому що потребував цього після пережитої авіакатастрофи, проте не отримав бажаного: «Francis says that he must be understood; he was nearly killed in an airplane crash, and he doesn't like to come home every night to a battlefield» [6, с. 145]. Авіакатастрофа стала для Френсіса переломним моментом, після якого чоловік почав виявляти свої справжні почуття, думки й підсвідомі бажання та бачити всі недоліки свого оточення, а саме фальшивість, дріб'язковість і байдужість. Бажання чоловіка відчутти себе живим після пережитої катастрофи та проникнутися чимось справжнім стало стимулом для зародження сильного, майже неконтрольованого почуття до няні своїх дітей – Енн Марчисон. Ця пристрасть до людини, яка здалася йому справжньою, на відміну від його оточення, і стає лейтмотивом оповідання. Усі емоції, що вирували в душі чоловіка, у підсумку знайшли вихід у пристрасному захопленні молодістю та красою Енн. Це сильне, природне почуття змінює поведінку та світосприйняття чоловіка. Нові, гострі відчуття дають можливість Френсісу побачити істинну суть людей, які його оточують, їхню фальшивість і дріб'язковість. Пристрасть, яку він відчуває, непередбачувана. Вона контрастує зі стриманістю, нещирістю і сталістю його оточення. Подальші дії героя, події, спричинені цими діями, а отже, і розгортання сюжету скеровуються саме цим почуттям протагоніста. Удавана ввічливість здається йому нестерпною. Френсіс виявляє неприховану грубість і неприязнь до людей свого кола, які викликають у нього роздратування. Дж. Чівер використовує яскраві метафори, алюзії та порівняння, щоб підкреслити саме фізич-

ний потяг чоловіка до дівчини: «If Francis had believed in some hierarchy of love in spirits armed with hunting bows, in the capriciousness of Venus and Eros – or even in magical potions, philtres, and stews, in scapulae and quarters of the moon, it might have explained his susceptibility and his feverish high spirits» [6, с. 158]. Ця пристрасть розкриває й природу самого Френсіса. Автор акцентує лише фізичний потяг чоловіка до дівчини, не підкріплюючи його жодним емоційним зв'язком. Одержимість чоловіка ідеєю фізичної близькості з Енн настільки захоплює його розум, що він навіть думає про звалтування дівчини: «The feeling of bleakness was intolerable, and he saw clearly that he had reached the point where he would have to make a choice... he could rape the girl or trust that he would somehow be prevented from doing this...» [6, с. 175]. Про те, що лейтмотивом ситуації, яка склалася в житті Френсіса, є пристрасть, свідчить часта повторюваність лексичних одиниць, пов'язаних із цим почуттям: love, affection, tenderness, romance, lust, physicalness, appetite, Venus, Eros, animal feeling, longing, heavenly bliss, love nest, passionate, rape, physical need. Оповідання насичене й стилістичними засобами (епітетами, метафорами, алюзіями), які яскраво описують пристрасть і підсвідомі бажання чоловіка, що вирвалися назовні. Автор іронічно зазначає, що лише за допомогою нового хобі – майстрування кавового столика, яке Френсісу порадив психотерапевт, чоловікові вдається побороти свою нав'язливу одержимість фізичним потягом до Енн і повернутися до звичного для нього життя. Так за допомогою лейтмотиву розкривається й характер героя, і характер його оточення, і той факт, що Френсіс є його типовим представником.

В оповіданні «Жінка без батьківщини» Джон Чівер зображує ситуацію в житті головної героїні (Енн Тонкін), яка склалася після вчинення нею фатальної помилки, після чого жінка покинула Сполучені Штати та вже не змогла повернутися туди. Лейтмотив ностальгії стає стрижнем, навколо якого вибудовується сюжет оповідання. Енн – типова героїня для творів Дж. Чівера. Це одружена жінка-домогосподарка, жителька передмістя Нью-Йорка, яка більшість свого часу проводила вдома, займалася хатніми справами, виховувала дитину та догоджала чоловіку. У її житті не було ні нестандартних подій, ні яскравих емоцій, проте героїня була ним цілком задоволена. Такий спосіб життя вона вела вже сім років і, можливо, вела б і далі, якби не подія, що сталася одного вологого ранку й кардинально змінила життя

Енн: «They had one child and lived a contented and uneventful life until one humid morning in the seventh year of their marriage» [6, с. 211]. Героїня зрадила своєму чоловікові в їхньому ж будинку з місцевим гультьєєм, який підвіз її додому після того, як у її машині закінчилось пальне. Несподівано в цей час додому повернувся чоловік Енн і побачив неприємну сцену в холі їхнього дому. Після цього звичне життя жінки розсипалося на шматки: чоловік помер від серцевого нападу, а його батьки позбавили Енн опіки й розлучили її з дитиною. З характерною для нього іронією Дж. Чівер підкреслює, що через такі раптові зміни жінка навіть не змогла висунути вагомі аргументи на свій захист у суді, звинувачуючи в усьому вологість повітря того злочасного ранку. Розуміючи, що все втрачено, єдиним правильним рішенням Енн вважає покинути країну та почати життя з чистої сторінки в іншому місці. Проте ностальгія за рідною країною, за своїм колишнім життям, яка і є лейтмотивом оповідання, не дає їй змоги забути минуле та будувати нове життя. Жінка постійно переїжджає з однієї країни в іншу, видаючи себе то за корінну італійку, то за громадянку Греції, але їй не вдається приховати свою національну належність. Енн докладає багато зусиль, щоб стати істинною італійкою, проте автор називає її лише «репродукцією»: «It seemed like a reproduction, with the slight imperfections that you find in an enlargement – the loss of quality. The sense was that she was not so much here in Italy as that she was no longer there in America» [6, с. 214]. Практично кожен здогадується, що Енн насправді американка, і цей факт її водночас і засмучує, і драгує, і викликає ностальгію. Автор використовує 38 лексичних одиниць, пов'язаних зі Сполученими Штатами на 11 сторінках тексту: American, New-York, the United States, Philadelphia, California, Arkansas, the Union, Washington, Nevada, the Stars and Stripes тощо. Почуття ностальгії головної героїні за батьківщиною підкреслюється також частим уживанням слів: homesick, alone, lonely, loneliness, home, homeless. Підсилюється й водночас іронічно обігрується лейтмотив ностальгії за допомогою художньої деталі – сендвіч з беконом, салатом і томатами, про який кожного вечора Енн мріє. Незважаючи на те що жінка подорожує по всій Європі, відвідує велику кількість країн і міст, куштує найбільш вишукані делікатеси, її ніколи не покидає нестримне бажання скуштувати сендвіч з беконом, листям салату й томатами: «She was one of those tireless wanderers who go to bed night after night to dream of bacon-lettuce-and-tomato

sandwiches» [6, с. 211]. Ця художня деталь неодноразово повторюється у творі й асоціюється з американською кухнею та культурою, відповідно, минулим життям героїні, яке вона вже ніколи не зможе повернути, про що свідчить те, що їй так і не вдається скуштувати омріяний сендвіч. Одного вечора героїня зустрічає в італійському барі літнього американця, який натхненно висловлюється про Америку й викликає в Енн настільки сильний сум за домівкою, що вона знаходить у собі сили купити квиток на літак, щоб повернутися: «Sitting on a bar stool in a Roman basement, the stranger seemed to Anne to redeem her country. He seemed to gleam with shyness and honesty» [6, с. 217]. Але почуття сорому і страху знову оволодівають жінкою, як тільки вона виходить з літака й чує знайому пісню «Oh, humid Isabella», яка нагадує про вчинену нею помилку. Енн не може перегорнути сторінку минулого й почати нове життя в Америці, незважаючи на сильну ностальгію. Тому вона повертається в Європу, безуспішно продовжує шукати там своє місце і мріяти про сендвіч із беконом, листям салату й томатами: «She was always on the move, dreaming of bacon-lettuce-and-tomato sandwiches» [6, с. 220].

Саме за допомогою іронічно обіграного лейтмотиву ностальгії Джону Чіверу вдається передати душевний стан головної героїні та окреслити її внутрішній конфлікт між бажанням повернутися на батьківщину та страхом осуду.

Висновки і пропозиції. Дослідження оповідань Джона Чівера показало, що лейтмотиви відіграють важливу роль у забезпеченні цілісності та внутрішньої єдності оповідань. Пронизуючи структуру оповідань, лейтмотиви сприяють зміцненню цієї структури, надаючи гармонійності композиції. В оповіданні «Пригода на Саттон-плейс» лейтмотив об'єднує різних персонажів, відкриваючи можливості для узагальнень стосовно способу життя описаного автором прошарку суспільства й тенденцій, наявних у суспільстві загалом.

Лейтмотиви в оповіданнях Дж. Чівера тісно пов'язані з темою твору і транлюють послід письменника. Через лейтмотиви передаються приховані в підтексті судження автора про світ і людину. В оповіданні «Чоловік із передмістя» лейтмотивом ситуації, яка склалася в житті героя після пережитої ним авіакатастрофи, стає пристрасть, сильне природне почуття, яке визначає подальші дії героя, події й напрям розгортання сюжету. За допомогою лейтмотиву розкривається й характер героя, і характерні риси його оточення, і той факт, що герой є типовим представником цього оточення.

Іронічно обіграний лейтмотив ностальгії в оповіданні «Жінка без батьківщини» висвітлює приховані бажання та страхи героїні, окреслюючи внутрішній конфлікт. Цей лейтмотив стає стрижнем, навколо якого вибудовується сюжет оповідання.

Психологія героїв і їхній душевний стан у всіх трьох оповіданнях великою мірою розкривається

саме завдяки лейтмотивам. Лейтмотиви дають можливість апелювати безпосередньо до емоцій читача, забезпечуючи необхідні автору реакції.

Перспективи подальших досліджень полягають у можливості використання проведеного аналізу для теоретичних наукових розвідок у сфері стилю й теоретичних узагальнень щодо особливостей використання та ролі лейтмотивів.

Список літератури:

1. Могілей І. І. Проза Джона Чівера в контексті філософсько-естетичної проблематики сучасної американської літератури : автореф. дис. ... канд. філол. наук : 10.01.04 / Дніпропетр. нац. ун-т. Дніпропетровськ, 2003. 18 с.
2. Олійник І. Топос suburb у новелістиці Джона Чівера. *Літературознавчі обрії. Праці молодих учених*. 2014. Вип. 20. С. 36–37.
3. Хализев В. Е. Теория литературы. Москва : Высшая школа, 1999. 240 с.
4. Anderson L. 'Burglary in Shady Hill and Sarsaparilla : The Politics of Conformity in White and Cheever.' *Australian Literary Studies*. 2006. Vol. 22. № 4. P. 432.
5. Bystrov Y., Telegina N. Polyphony of Toni Morrison's «A Mercy»: The Fugal Form. *Neophilologus*, 2020. Vol. 104. Issue 2. P. 283–300.
6. Cheever J. Selected Stories. Moscow : Progress Publishers, 1980. 344 p.
7. Dessner L. J. Gender and structure in John Cheever's 'The Country Husband'. *Studies in Short Fiction*. 1994. Vol. 31. № 1. P. 57.
8. Rotskoff L. Love on the Rocks: Men, Women, and Alcohol in Post-World War II America. N.C. : The University of North Carolina Press, 2003. 328 p.

Telegina N. I., Kukharyk O. I. LEITMOTIF AS AN ESSENTIAL BUILDING BLOCK IN JOHN CHEEVER'S SHORT STORIES

Nowadays more and more attention is given by modern literary studies to leitmotifs as discovering and decoding them contributes to better understanding the story and to realizing the author's message. Perceiving and comprehending the leitmotifs is very important for the insight into compact but profound stories by John Cheever. In psychologically refined story "The Sutton Place Story" John Cheever's typical subject of the prevalence of materialistic values in modern society is, to a great extent, revealed due to the leitmotif which provides the necessary accent on the overriding focus on materialistic values and consumption of alcohol characteristic of the three-year-old girl's inner circle. John Cheever creates the leitmotif of the way of life with the help of the frequent repetition of the corresponding lexical units. This leitmotif passes right through the structure of the story and the characters providing awareness of the reasons for the alienation, existing between the child and her inner circle, which caused her escape.

In "The Country Husband" the leitmotif is passion, a strong natural feeling which contrasts the character's usual psychological state and the phoniness, triviality and shallowness of the environment. The fact that the leitmotif of the situation, the protagonist finds himself in after the plane crash, is passion is proved by a great number and the frequency of the lexical units denoting this feeling. The stylistic devices, the author uses (epithets, metaphors, allusions), reveal the man's subconscious desires and provide the vividness of the leitmotif. The development of the plot is directed by this strong feeling the protagonist experiences. The functioning of the leitmotif contributes to both the indication of the character and showing the peculiarities of his environment.

The leitmotif of nostalgia is the kernel, around which the plot of the story "A Woman Without A Country" is built. 38 lexical units related to the USA on 11 pages, frequent use of the words "homeless", "lonely" and their derivatives testify to the existence of this leitmotif in the story. The ironic treatment of this leitmotif is provided to a great extent by the repetition of the same artistic detail – bacon-lettuce-tomato sandwich, the heroine dreams of. This detail is associated with American cuisine, culture and the heroine's past. The leitmotif helps to understand the heroine's psychological state and her inner conflict between her desire to return and her fear of returning.

The leitmotifs provide the integrity and the internal unity of Cheever's stories. Appealing directly to the reader's emotions, they ensure the reactions the author wants to provoke.

Key words: leitmotif, structure, plot, to reveal, repetition, psychological state, character.